

Přehled posledních válečných událostí

PRO POKROK UPRAVIL OTAKAR CHAERVAT

LISTOPADOVÉ boje na evropských bojištích značí periodu, která může být označena jako konec kampaní roku 1916. Je možné, že v několika následujících měsících budeme svědky rozšíření některých operací, které nyní náležejí se v počátcích, nebo které jsou v proudu po několika posledních měsících a týdnech. Můžeme být svědky pádu Bapaume a Peronne ve Francii anebo můžeme být svědky úspěchu Němců v Rumunsku. Ale to bylo by jenom skromným událostí kampaně běžného roku. Pokročilost sezóny a nadcházející zima musí nimiti konec plánování pohybů ve větším měřítku.

Co je možno říci o této třetí kampani v třetí rok války? — Půjmení obvyklého sportovního termínu, první náběh, kampani v roce 1914, byla vítězství spojeneckých vojsk u Verdunu a u Sommy, Němci sice zabrali Belgie a část severní Francie, ale proti tomu bylo tu velké území Rakouska, které padlo do moci ruských armád a bitvy na Marne, ve Flandrech a v Lovoy, kde spojenecké síly pozoruhodných úspěchů, byly dostatečnou protiváhou úspěchů německých úspěchů na západě a jediného rozhodného německého vítězství u Tannenbergu rozhodného, poněvadž jim zabraňovaly vítězství Prusů.

Ale druhý náběh, kampani v roce 1915, byla úspěchem vojsk spojeneckých vojsk. Na západě bylo vítězství u Ypres, kde užito bylo poprvé v této válce otravných plynů jako zbraně. Tentou úspěšnou odrazil útoky spojených v Champagne a Artois. Centrální mocnosti pak na východě dočasně velkého vítězství v bitvě na Dunaji, po kterém pak následoval vpád do Ruska. Rakousko získalo zpět téměř vše, co před tím ztratilo v Itálii, zatím co Němci stali se pány celého ruského Polska. Konečně pak byl tu dokonale úspěšný nápor proti Srbku, kterým zbránilo bylo malé balkánské království a otevřena cesta do Cařihradu. A do této periody pak musíme započítati úspěšnou tureckou obranu na Galipolském poloostrově a odrazení útoku Italů na rakouské pomězi.

V roce 1916 se štěstí války opět obrátilo, ne sice rozhodně ale přece jenom patrně. Němci ztratili iniciativu a všechny jejich strategické plány sřítily se před sesíleným odporem Spojenců. Jediný úspěch, kterého Němci dočasně byli, byl v Rumunsku. Nebylo tudíž dočasně úspěchů nad starými nepřáteli Německa, nýbrž nad novým nepřítelem, který vstoupil do války v přesvědčení, že porážka centrálních mocností je jistou a neodvratnou.

Zajímavé poněkud do minulosti a posudné situací, jak jevila se Berlín v lednu roku 1916, dva měsíce před tím, než kampani přitomného roku byla zahájena. V té chvíli německé vřehní velitelství bylo přesvědčeno, že Ruska přestalo být válečným činitelem následkem četných porážek předcházejícího roku. To byla celkem správná kalkulace, ježto Rusko přestalo být válečným činitelem aspoň na dobu pěti měsíců. V té době neznámě pro Rusko zůstalo německé ignorování Ruska anebo mnohem menší nebezpečí než ignorování v roce 1914.

V té době Berlín měl za to, že Anglie není náležitě připravena a nebude schopna po delší dobu přispěti velkou silou svým spojencům na kontinentě. I to byla správná kalkulace, ježto anglická armáda teprve dne 1. července dosáhla takového stavu, že francouzský velitel považoval za možné zahájení všeobecné ofensivy na západní frontě. Berlín kalkuloval, že jenom Francie čelit může útoku, Berlín posudně chybě kalkuloval dobu, na kterou Rusko a Anglie odhodlali k nečinnosti.

Před německým generálním štábem nalézala se otázka Itálie. Ale byl zhraven problém Balkánu. — Rakousko bylo schopno poslati svoje vojska z Balkánu na jiné bojiště a Bulharsku a pomocným tureckým sborům mohla být ponechána starost o velkou armádu spojenou před Soluní. Rakousko mohlo svoji pozornost obrátiti k Itálii a pokusiti se o proražení tridentské fronty, vzniknutí na plánu Benátskou, podrobiti si Benátsko a odstraniti nebezpečí, které hrozilo Terstu. Kalkulovalo se, že Itálie po rozhodných porážkách může být přinucena, aby zanechala dalšího válčení.

Berlín proto zahájil kampani v roce 1916 s dvěma cíly. Německý nápor proti Francii měl tito přimět k uzavření separátního míru. Rakouský nápor, vedený proti Itálii, měl stejný účel. Anglie měla být ignorována a Rusko jenom udržováno v sachu. Teprve po odstranění Francie a Itálie měla jim být věnována pozornost.

Víme dnes dobře, že všechny tyto německé plány selhaly. Velký německý nápor u Verdunu trval pět měsíců, štáb Německé armády musel v úsilí, ranných a zraněných a nepřítele jim ubýlo, vyjímaje malých seker skutečnou obranu Verdunu, kterých uměl se před nedávnem znovu vzdáti. Ve chvíli, kdy nápor Rakousků proti Itálii počal se vyvíjeti, Rusové zahájili velkou svoji ofensivu na východě. Italům po té po darilo se zmocniti znovu větší části ztracené půdy, vyjímaje několika milů důležitých území.

Francie mezitím úspěšně zadržovala německý nápor, doufaje se udržeti až do té chvíle, kdy Rusko a Anglie připravily budoucí útoky. Německý útok u Verdunu byl zastaven a obrátil se v nejkrvavější odrazení náporu v celé válce. Rusko pak uderilo na Volyánsku a v Itálii získalo více jak 400.000 zajatců a velké množství válečného materiálu a zabralo znovu více jak 10.000 čtverečních mil rakouského území, počítaje v to celou Bukovinu. Tento ruský nápor stal se tak nebezpečným, že Rakousko bylo nuceno odvolat svoje vojsko od italské fronty a jahnělo to se stalo, Itálie uderila a zmocnila se znovu téměř všeho ztraceného území v Tridentsku a vedle toho dobyla Gorice, čímž dostala se na cestu k Terstu.

Mezitím pak Angličané, konečně k válce připraveni, zahájili první svou skutečnou ofensivu v údolí řeky Somme za pomoci Francouzů, kteří ukázali, že německé tvrzení o vyčerpání Francie je nepravdivé. Nápor na Somme začal byl v červenci a dosud je v proudu, několik úspěchů nejsou tak velké a rozhodné jako byly na počátku.

Úspěchy Rusů, anglo-francouzského vojska a Italů měly vliv na Rumunsko a Bukurešť se rozhodla konečně pro válku. Velká armáda německá, která byla shromážděna aby uderila na Rusy a zmocnila se půdy, kterou Rusové dobyli v letní kampani, vržena byla proti novému nepříteli centrálních mocností. Tato armáda dočasně úspěšně uderila Sedmihradsko od rumunského vojska a pronikla až do pomocných krajín Rumunska. Současně pak armáda pod velením polního maršálka von Mackensena provedla nápor u Dobruže a zmocnila se Constanza a Cerne Vody. Zde jediné turecké armády dočasně pozoruhodných úspěchů.

Rumunsko tím utrpělo, ale Rusko získalo, ježto rina, mírně proti Rusku, nebyla zasazena a Rusové udrželi si zisky, kterých došli ve své letní kampani. Německá armáda Falkenhaynova na sedmihradské frontě kromě toho byla zastavena. Zůstane-li armáda tato zastavena na hranicích, tureckým mocnostem přidáno bude jenom asi čtyři ta mil fronty, kterou musí chrániti s menšími počty vojska a menšími zdroji proti nepříteli, který sílí v počtu i sírozech. Rusko-rumunské armády pokračují ve svém tlaku na turecká vojska v Dobruži a tak hyně sen o spojení těchto velkých armád někde v severní části Rumunska s ohledem na útok na Rusko od jihu.

Nesmíme ale zapomenouti, že

OPICE CHCE POHNOUTI KOLÉBAJÍCÍM SE KAMENEM.



Photo by American Press Association.

Tato opice ze zoologické zahrady v Bronx v New Yorku, vidí nadvětviný pohybovat kolébajícím se kamenem. Při první příležitosti pokusila se také o to, ale bez úspěchu.

Důležitých úspěchů dočasně bylo ruskou armádou také v Asii. Ledu Trapezunt a Erzerum padl v ruce ruské vojsko. Rusové zmocnili se větší části Arménie, což bylo více než protiváhou útoků glické pohromy v Kut El Amara, která vedla k zajetí více jak 100.000 anglického vojska.

Rusové zmocnili se Bukoviny a značné části východní Itálie a města Kolomyje a Stanislavov zmocnili se značných rozloh na Volyánsku s převážnou částí a Dubno, dočasně úspěšně v Malé Asii a neztratili nic.

Francouzové dobyli jenom několik čtverečních mil území, ale štěmili od jejich zisků na Somme ztratili před Verdunem, ale za to odrazili druhý velký útok, ježto územím mělo být ztraceno Francie. Italové zmocnili se Gorice a značí získali půdu v Tridentsku, Angličané pak pokračovali ve svém podrobování německé východní Afriky, poslední a nejlepší německé kolonie, která nebyla úplně doposud podrobena. To vesměs byly úspěchy pozoruhodné, nvydolo míme-li si, že jakýchkoli poměrů pro spojenecké kampani v roce 1916 byla zahájena.

A co Německo dokázalo k vyručení upod S Bulharsku a Tureckem vpadl do Dobruže, kde zabralo asi 5.000 čtverečních mil území spolu s přístavištěm a stanicí. Je ale otázka, jak daleko se v tomto území obrátí Rusko-rumunská ofensiva v tomto území dočasně pozoruhodných úspěchů. Bulharské a turecké armády s úspěchem zastavovány postup armád spojenou od Soluně. Tentou vojskům armádám podařilo se zadržeti zpět rumunská vojska, která

zabývala značnou část Sedmihradska. To je vše z toho důvodu třetí náběh přitomné války skončil úspěchem spojených.

Státně důležitou věcí v této válce není zabránění území, ale ovládnutí pohybovatelnosti ve prostředích spojených. Nejvýznamnější událostí kampani v roce 1916 byl konečný vstup Anglie do války. V kampani v roce 1914 Anglie neměla nikoly více než 150.000 mužů v linii v stejné době a její ztráty byly blízko 75.000. V roce 1915 měli Angličané v poli sílu 500.000 mužů, ale tato měla velice malou taktickou hodnotu, jak bylo prokazováno nejdříve v Neuve Chapelle a později u Loos. Po celou dobu francouzských operací v krajině Artois Angličané nebyli schopni poskytnouti Francouzům účinné pomoci, ježto se jim nedostávalo děl a střeliva.

Ale v kampani v roce 1916 Angličané měli kolem 1.500.000 mužů v linii a měli okolo 3.000.000 vyvířených rezerv za nimi. Měli také dělostřelečtvo, jež překonávalo francouzské i německé, a jejich zísoba střeliva dostoupila takové míry, že zajišťuje jim převahu nad Němci na jejich linií. A musíme uvážiti, že doposud ani italská armáda neobalala se na nejvyšším bodě své schopnosti. Teprve v kampani v roce 1917 budeme moci spatřiti anglickou armádu v její nejlepší schopnosti.

Vedle tohoto vývoje vstup Rumunsko do války má jenom malou důležitost, ježto připojil jenom asi 300.000 vojáků do první linie a asi stejný počet rezerv. Po dva roky bylo hlavním směrnicí strategie spojených na západě zadržování ně

mecké rany až do té chvíle, kdy Anglie bude připravena. Angličané jsou nyní připraveni a zakročili již účinně, aby sřadili hlavní břemeno s heder Francouzů. Francie nebyla zničena, jak Němci očekávali, než Anglie se připraví. V posledních bitvách u Verdunu a na Somme jsme se přesvědčili, že Francie doposud není vyčerpána jak by rádi Němci naznačili.

A nyní povíme si něco o výsledku kampani před Verdunem, která již zcela žádného sporu. Tato kampani je uznávána jako porážka Německa a přiznává tomu dostalo se projevů se strany německé sesazených generála Falkenhayna v úřadu náčelníka německého generálního štábu. Také není sporu o tom, že Rakousko utrpělo v Itálii rozhodnou porážku. Počet zajatců, kteří dostali se do moci Rusů, je toho svědectvím. Také nemůže být pochybnosti o rozhodném vítězství italského vojska před Gorici. Ale Němci na tyto události pohlížejí jinak.

Dle německého náhledu, Německo a Rakousko-Uhersko náležejí se v defenzivní válce proti čtyřem velkým a několika menším mocnostem. Jedinými jejich pomocníky jsou Bulharsko a Turecko. V této válce Německo zabralo obrovité rozlohy půdy v důsledku svých původních vítězství. Jestliže bude schopno udržeti tuto dobytou půdu, vyjde z této války jako vítěz. Až doposud byla schopna si je udržeti s výjimkou malých ztrát a připojilo ku svým záborům novou půdu v Rumunsku. — Dle náhledu Berlína v kampani v roce 1916 Německo neztratilo ničeho a jeho spojenci neměli ztráty příliš vážné.

Berlín prohlašuje, že spojenecké západě dočasně jenom málo významných zisků, které stály Angličany přes 400.000 ztrát. Němci z toho důvodu očekávají, že spojenecké vyčerpávají se vedením války proti povýšeným obranným německým liniím. Očekávají, že dříve než spojeneckým podaří se prolomiti německou linii, finanční obtíže přimutí je k zanechání války. Německo, jinými slovy dosud ne vzdává se naděje, že podaří se mu dočasně "vítězství míru".

Na počátku roku Němci doufali, že dočasně nově zaborů. Naděje tyto ale byly rozfříšeny v Itálii a před Verdunem. Německo je o celou mluviti o míru na základě slavní, jaký se nyní v Evropě jeví. Německo nebude mluvit o žádném jiné základně pro mír, ježto se domnívá, že voji zůstanou tak jak jsou nyní. Považuje právě mluvenou kampani za svůj úspěch, nebot jeho nepřítelům nepodařilo se připravit je o základnu z hlaviček části jeho záborů. Považuje ji za svůj úspěch, poněvadž bylo schopno porazit nového nepřítele, který se objevil, a poněvadž nevzdává se naděje, že podaří se mu udržiati část jeho území.

Porovnáváme-li obě tato stanoviska, pak nevyhnutelně přijíti musíme k náhledu, že třetí náběh světového zápasu zůstat nerozhodnut. Ale musíme uvážiti, že obě strany jsou rozhodnuty zápasiti až do vyčerpání. Posuzujeme-li zápas a jeho výsledky v nůlné kampani

ni s tohoto stanoviska, pak vidíme, že sklon je k neprospěchu Němců.

Jestliže Německu podaří se udržeti otevřenou cestu do Cařihradu a zachovati ruské Polsko a Srbsko a tím Turecko a Bulharsko po svém boku, může zvíťaziti v této válce, i když bude přinuceno vykliditi Belgie a severní Francii a postaviti se na obranu na svých vlastních hranicích. V přítomné době není naděje na úspěšný pochod do Soluně k Dunaji, anebo od Rumunska k Sofii. Nepodaří-li se Německu přimět Rusko k uzavření separátního míru, bude příštího roku podrobena mnohem mocnějšímu tlaku a utrpí větší ztráty na lidském materiálu a na území než v roce 1916. Kampani v roce 1916 ukázala, že německé útoky na západě jsou beznadějně. Nebylo ale také prokázáno, že útoky spojených mohou přivesti jejich armády k Rýnu. Kampani v roce 1916 ukázala také, že není naděje na časný mír.

VRCHOL A DNO SPOJENÝCH STÁTŮ.

V hranicích jednoho okresu v jižní Californii, méně než devadesát mil od sebe nalézají se vrchol a dno Spojených Států. Vládní měřiči označili hory Whitney, která proniká do oblak výškou 14.502 stopy nad hladinou mořskou, za nejvyšší bod ve Spojených Státech, s výjimkou Alasky, a nejnižší bod v Soustátí pak je v zatruběném údolí Smrti, jež nalézá se 284 stopy pod hladinou mořskou. Obě tato místa nalézají se v okrese Inyo, který je velkým trojúhelníkovým distriktem, největším deset tisíc čtverečných mil rozlohy, ale méně než sedm tisíc obyvatel. Inyo je územím kontrastů. Možno tu nalézti holou pouštinu i nanejvýše úrodné krajiny. Největším kontrastem ale je zasněžená hora Whitney a smutné údolí Smrti.

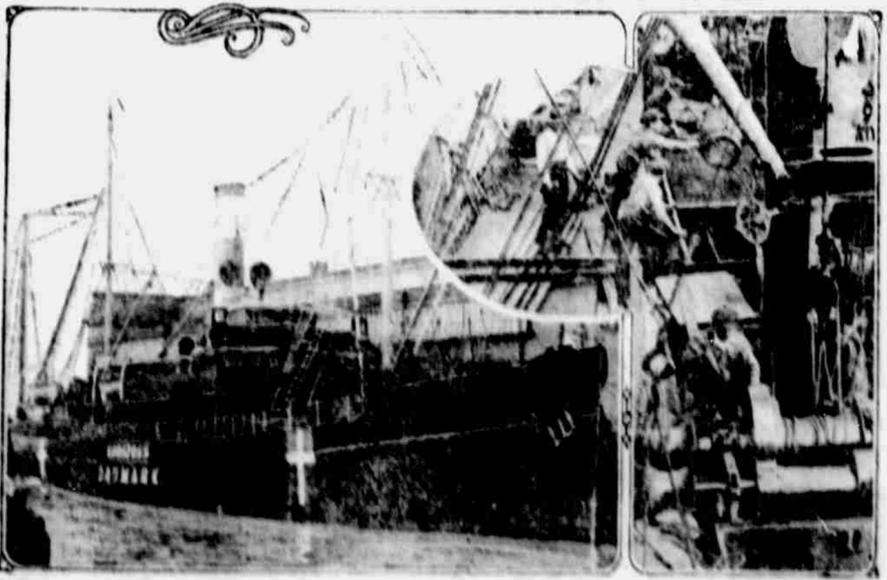
Na ostrém a holém vrcholu hory Whitney, jež nazývána býva často "Monarechou nálezitých Sierr," nalézá se kamenný památník a na něm aluminiová deska. K tomuto památníku je možno snadno se dostat od západní strany, kde hora zvedá se pozvolna na vzdálenost padesáti mil a kde nalézá se značně pohodlná cesta, jež vede téměř k samotnému vrcholku hory. Od východní strany ale hora je téměř nedostupnou. Zde její stěna je sráznou a je možno dostihnouti vrcholu jenom po klikatých stezkách. A cesta je namáhavou a málo zajímavou, neboť jedinými vegetací jsou tu jenom otužilé horské květiny a křoviny.

Na cestě na vrchol hory přecházíme na četná horská jezírka, jež naplňována jsou vodou tajícího sněhu. Voda jejich je neobyčejně čistá. Ale ani podle těchto jezírek nemůžeme příliš bujnou vegetaci. V některých z těchto jezírek byl učiněn pokus s nasazením ryb, hlavně druhů vzácnějších. Turisté těchto často zálibu v pozorování těchto rybek v krásných čistých vodách jezírek. Z těchto jezírek nejznámější a také nejpozoruhodnější je Owens, nalézající se asi pětadvacet mil jihozápadně od základny hory. Toto je dvacet mil dlouhá a deset mil široká.

Pohlížíme-li od hory Whitney směrem východním, spatřujeme Panamint horský hřeben, jehož skalnaté štíty zvedají se dvanáct tisíc stop k nebesům a tvoří západní hranice údolí Smrti. Toto pohorí je různotvárné a zdá se, jakoby divák nalézal se před proudem nějakých obrovitých předhistorických zvířat. Dále pak na sever spatřujeme panoramu jiných zasněžených pahorků, jejichž vrcholky zvedají se až dvě míle do výše.

Za těmito horami pak leží údolí Smrti, oválnitá pouštinu, padesát mil dlouhá a dvacet mil široká. Toto nejnižší místo ve Spojených Státech získalo svoje jméno od tragédie, která stala se tu před mnoha lety. V letech padesátých výprava pionýrů, cestujících ze Salt Lake City do Los Angeles, zabloudila a téměř všech zahynul v tomto údolí. Za několik let po té nalezen byl tábor nešťastníků a místo získalo jméno, které nese do dnešního dne.

TŘETÍ LOD PŘIJELA Z ICELANDU V POSLEDNÍM TISÍCILETÍ.



Photos by American Press Association.

Gudafoss je třetí lodí, vlastněnou Icelandany, která přibyla do Ameriky v posledních desítkách století. První z nich, bácha Liac Eriksen, přijela k našim břehům před 1.000 lety. Gudafoss předcházen byl Gullfosssem, který přibyl k nám dne 7. května, 1915. Slanečci a kůže tvořily naklad této lodě.